

༄༅། བོད་ཀྱི་གཞུང་རབ་བཞུགས་བྱུང་གི་བྱུང་རབས་དཔེ་ཚོགས་འཕུལ་གྱི་མེ་ལོང་།

༄༅། །རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་བཞུགས་བྱུང་དཀར་
ཆག་དངོས་གྲུབ་སྒོ་བརྒྱུ་འབྱེད་པའི་ཕྱེའུ་
མིག་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

སི་ཁྱོན་དཔེ་སྐྱུན་ཚོགས་པ། སི་ཁྱོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།

༄༅། །རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་བཞུགས་བྱང་དཀར་ཆག་
དངོས་གྲུབ་སྒྲོ་བརྒྱ་འབྱེད་པའི་ལྷེ་ལུ་མིག་
ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

གོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།

ཨི་ཁྱོན་དཔེ་རྒྱན་ཚལ་པ། ཨི་ཁྱོན་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

图书在版编目 (CIP) 数据

伏藏文献编纂史·百科宝典. 第2卷: 藏文 / 贡珠·云丹嘉措编. —成都: 四川民族出版社, 2007. 10

ISBN 978-7-5409-3800-0

I. 伏... II. ①贡... III. 宁玛派-史籍-编辑-历史-藏语 IV. B946.6

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2008) 第 017243 号

责任编辑 / 央 京

装帧设计 / 妙 音

藏文典籍目录编纂史丛书

伏藏文献编纂史·百科宝典

第二卷

贡珠·云丹嘉措 著

出版发行 / 四川出版集团 四川民族出版社

(成都市三洞桥路 12 号)

排 版 / 成都曲登嘎布照排部

印 刷 / 四川嘉创印务有限责任公司

成品尺寸 / 260mm × 185mm

印 张 / 36

字 数 / 750 千

版 次 / 2007 年 10 月第 1 版

印 次 / 2007 年 10 月第 1 次印刷

印 数 / 1-1300 册

书 号 / ISBN 978-7-5409-3800-0

定 价 / 45.00 元

· 国家民委古籍整理项目 ·

藏文典籍目录编纂史丛书编委会

顾 问 土登尼玛 多识 金·史密斯 那仓·向巴昂翁

哈尔哇·嘉木样洛周 玛仲·更登 甲拉·布楚

木雅·项保 格勒 万果 噶玛德勒

编委会主任 罗布江村

编委会副主任 李冬生 赵心愚 何晓平 罗勇 时光 刘勇

主 编 奔嘉

副主编 夏吾李加 益西拉姆 龙燕

ཐོད་ཀྱི་གསུང་རབ་བཞུགས་བྱང་གི་བྱང་རབས་དཔེ་ཚོགས་འཕུལ་གྱི་
མེ་ཁང་ཞེས་བྱ་བའི་རྩམ་སྒྲིག་ལྷན་ཁྲན་ཚོགས།

སློའདྲི་ས། གཟན་དཀར་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ། རྩོམ་ཞིག་དོང་རྒྱལ་སྒྲེམས་སློ།
ནགས་ཚང་བྱམས་པ་དག་དབང་། འཇམ་དབྱངས་སློ་གྲོས།
རྩེ་བ་འཇམ་དབྱངས་སློ་གྲོས།
མ་གྲོང་དགེ་འདུན། རྩལ་ལ་བྱ་སྤྱད། མི་ཉག་མགོན་པོ།
དགེ་ལེགས། བན་གྱི་ ཀམ་བདེ་ལེགས།

རྩམ་སྒྲིག་ལྷན་ཁྲན་ཚོགས་ཀྱི་གྲུ་རིན། རྩོམ་སྤྱད་མཚན།

རྩམ་སྒྲིག་ལྷན་ཁྲན་ཚོགས་ཀྱི་གྲུ་རིན་གཞིན་པ།

ལུ་རྩོམ་ཞིན། གྲོམ་ལུ་ལུ་ ཉི་ལམ་མིན། སློ་བཟང་རྩོ་རྩོ།
ཉི་ཀོང་། བསོད་ནམས་སྤྱད་ཚོགས།

གཙོ་སྒྲིག་པ། ངང་ཚང་འབུམ་སྤྱབས།

གཙོ་སྒྲིག་གཞིན་པ། ཤ་བོ་སྤྱད་ལྷན་ཁྲན་ཚོགས་ལྷན་པ། དབང་ལྷན་བསོད་ནམས་སྤྱད་ཚོགས།

༣༡ །སྒྲོ་རུབ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་ཐོད་ཀྱི་མཁས་དབང་ཆེན་པོ་མཆོག་གྱུ་ལ་
 ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ་དང་། ཨ་མི་རི་ཁའི་ཐོད་ཀྱི་གསུང་རབ་ཞིབ་འཇུག་པ་ཆེན་པོ་སྐུ་
 ཞབས་ཅིན་ཉི་མེ་སི་རྣམ་པ་གཉིས་དེད་གངས་ཅན་གཙུག་ལག་ལྗོན་བུའི་ཕོ་བྲང་དུ་……
 གདན་དངས་ཏེ། རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་དང་། ཐོད་ཀྱི་གསུང་རབ་བཞུགས་བྱང་གི་
 བྱང་རབས་དཔེ་ཆོགས་འཕུལ་གྱི་མེ་ཁོང་དཔར་སྐྱབ་སྐྱེས་ཀྱི་མཇེད་སྒོ་ལ་མཇུབ་སྟོན་……
 རྒྱས་པར་གནང་བའི་སྐབས་སུ། མཁས་དབང་རྣམ་པ་གཉིས་དང་གངས་ཅན་གཙུག་
 ལག་ལྗོན་བུའི་ཕོ་བྲང་གི་འགོ་འཛིན་པ་ཅའོ་ཉཱི་འབུམ་སྐབས་རྣམས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་……
 ཉེན་འབྲེལ་གྱི་འདུ་དཔར་སྤང་ངོ་། །

དཔེ་ཚོགས་འབྲུལ་གྱི་མེ་ཁྲི་རིག་པའི་ཞལ་རས་

ནམ་པར་བཀྲ་བའི་གཏམ།

དེ་ཡང་། རྒྱུ་མེ་རུས་རབས་བརྟན་པའི་སྟོང་གི་ཆར་རང་རེའི་གངས་ཅན་གྱི་སྒྲོང་ས་
འདིར་ཡི་གེའི་ནམ་བཞག་གཏན་འབེབས་བྱང་བ་ནས་བཟུང་། ཆོས་རྒྱལ་མོ་པའི་ནམས་
ཀྱིས་རྒྱ་དཀར་ནག་དང་། ཉ་ཟིག ལི་ཡུལ་སོགས་གནའ་པོའི་ཤེས་རིག་དར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་
དང་ཡུལ་གྱུ་དག་ལས་ནང་བསྟན་རིག་གནས་གཙོས་པའི་སྒྲོ་དང་གཏན་ཚིགས། བཟོ་དང་
གསོ་བ། སྟན་ངག་མངོན་བརྗོད། རྟེན་སྦྱར། སྐར་འབྲུང་ཅིས་སོགས་གཞུང་ལུགས་ཟབ་ཅིང་
རྒྱ་ཆེ་བ་ཅི་རིགས་སོག་མར་རང་སྐད་རྟེན་ལེགས་པར་བསྒྱུར་ཅིང་། བར་རྟེན་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་
བསྟན་བཅོས་སྣ་ཚོགས་བཅམས། མཁུག་རྟེན་འཆད་ཉན་ལེགས་པར་སྟེལ་བའི་བདག་སྟེན་
ལས། ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་སོགས་བཤད་སྟུབ་གྱི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བཅོ་བརྒྱད་རྗེས་འབྲང་དང་
བཅས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་དང་རང་ལུགས་མི་འདྲ་བའི་གྲུབ་མཐའ་མང་པོས་གངས་ཅན་པོད་...
གྱི་ནམ་པར་བཀྲ་བའི་རིག་པ་ཐང་མར་བཅུལ། རུས་མཚུངས་སུ་དེ་དག་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་
བའི་བྱན་མོང་དང་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མདོ་སྟགས་རིག་གནས་འདུས་པའི་གཞུང་ལུགས་...
ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་བརྩེ་ལ་འཆད་ཉན་འཁྱུར་གསུམ་དང་། བཤད་སྟུབ་
ལས་གསུམ་གྱི་ལམ་སྟོལ་ལེགས་པར་བཏོད། བར་རྟེན་གཏན་ལ་ཕབ། རིམ་བཞིན་དར་རྒྱས་
བཏང་བ་སོགས་འདྲིན་སྦྱང་སྟེལ་བར་མཛད་པའི་བྱགས་རྗེ་བདག་སྟེན་ལས། མདོ་དབྱུས་
ཁམས་གསུམ་རྟེན་བཞུགས་སོ་ཙག་གི་སྟེགས་བཅ་ཐམས་ཅད་གཅིག་རྟེན་སྤངས་ན་རི་རབ་ལྷན་

སྤེལ་གཏོས་དང་མཉམ་ཞིང་། ཆོས་ཚན་གྱི་ནམ་དབྱེ་རི་སྟེང་མཆིས་པ་གངས་སུ་བགང་ན་
 གཟའ་སྐར་གྱི་གངས་ལས་བཀལ་བ་བཟུགས་པ་དེ་དག་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་ཀུན་རྒྱུ་དར་བྱབ་
 ཆེ་བ་དེ་བཞིན་མང་ཞིང་རྒྱས་ལ། དེ་དག་ཀྱང་ཆོས་རྒྱལ་ལོ་པའ་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་རིང་ནས་དར་
 བའི་དཀར་ཆག་ཐོ་འགོད་དང་བཟུགས་བྱང་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་རིག་པའི་སྲོལ་མ་ཉམས་པའི་
 མཛད་འཕྲིན་ལྟབས་ཆེན་པོ་འཕེལ་བ་གོར་མ་ཆག་པས། གོང་བཀོད་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་
 དང་ལོ་པའ་མཉམ་གྱུ་བ་རྒྱས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྒྱལ་གྱི་ཆོན་དང་རྒྱལ་
 གངས་སོགས་མ་འདྲེས་པར་འཆོལ་བའི་བའི་ཐོ་ཡིག་གསལ་བོར་བཀོད་ནས་དཀར་ཆག་
 ལེགས་སྤྱི་བྱེད་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་འཛིན་སྐྱོང་སྟེལ་གསུམ་བྱེད་པ་ལ་ཤིན་
 ཏུ་མཁོ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་དང་། ཏ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་ལྷ་ཆོགས་ཤིག་རེད། དེར་བརྟེན། མ་
 ཁི་ཡིག་རྒྱག་གི་རྒྱས་སྤྱི་བཞིན་ཀུན་གྱིས་བོད་རིག་པ་ཞེས་འབོད་ཅིང་སྤྱི་བཞིན་པའི་རྒྱས་
 སྐབས་འདིར་མེས་ཀྱི་གཞུང་མ་ནང་རྒྱ་བཀུག་ནས་མཐོ་བསམ་བཏང་ཆེ་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་
 ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབུ་བྱུང་དམ་གཞི་འཛིན་ས་ནི་དཀར་ཆག་ལེགས་སྤྱི་
 དང་དཀར་ཆག་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཡིན་པ་གསལ་བོར་རྟོགས་བྱུང་།

རང་རེའི་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དཀར་ཆག་ཐོ་འགོད་དང་
 བཟུགས་བྱང་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་རིག་པའང་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་མི་རིགས་སྟོན་སྟོན་ཅན་གཞན་
 དག་དང་མཚུངས་པར་གནའ་མ་མོ་ནས་དར་ཡོད་དེ། སྤྱི་སྤྱིར་བམ་གཉིས་ལས། ཐེག་པ་ཆེ་
 རྒྱུང་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལས་བོད་ཀྱི་སྐད་རྒྱ་བསྐྱར་ཅིང་མིང་རྒྱ་བཏགས་པ་
 རྒྱས་དཀར་ཆག་རྒྱ་བྱིས་ཏེ། རྒྱ་རྒྱུ་ཡང་གཞུང་ལུགས་དེ་ལས་མི་བསྐྱར་ཅིང་ཀུན་གྱིས་
 བསྐྱབ་རྒྱ་རྒྱུང་བར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཞེས་པ་ལྟར་དཀར་ཆག་ཅེས་པའི་ཐ་སྟོན་ད་
 བཟུགས་ཡིག་ཚང་ནང་སོག་མར་གསལ་ཞིང་། འདི་ནི་བཅན་པོ་ཁྱིམ་སྤྱི་བཅན་(༡༧༥ -
 ༡༧༧) སོགས་ཀྱི་སྤྱི་རིང་ནས་དབུ་བཅམས་ཏེ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལས་བོད་སྐད་རྒྱ་བསྐྱར་བྱིན་

སེའི་མིང་ཚིག་ནམས་གཞུང་ལུགས་དང་མི་འགལ་བའི་ཆེད་སྐད་གཉིས་ཤན་སྒྱུར་གྱི་ཐ་སྟོད་
 རྒྱ་སྒྱུར་གཏན་འཁེབས་བྱ་དགོས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅས་
 གྱི་གཞུང་དེ་དག་དཀར་ཆག་དུ་འདེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བསྐུལ་བ་བཞིན་སྤྲུལ་སྤྲོས་སྤྲོས་ལྟ་
 ཆེན་སྐྱབ་དཔལ་བཅེགས་དང་། འཁོན་སྒྱུའི་དབང་པོའི་བསྐྱུང་སྐྱེས་ལོ་པ་ཁ་ནམས་ཀྱིས་
 རྒྱ་སྒྱུར་བམ་གཉིས་དང་། དཀར་ཆག་ལྷན་དཀར་མ། དཀར་ཆག་མཆིམས་ལུ་མ། དཀར་ཆག་
 འཕང་ཐང་མ་བཅས་བྱུང་པར་མཛད་དོ།

དེ་ཡང་དུས་རབས་དགུ་བའི་ནང་དུ་ཚམ་སྤྱི་མཛད་པའི་པོད་ཀྱི་ཐོ་བྱང་དཀར་ཆག་
 འདི་དག་ནི་དཀར་ཆག་སྤྱིའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་འཁོད་མ་སྒྱུར་བའི་འཛམ་གླིང་གི་ཐོ་བྱང་དཀར་
 ཆག་ཉིང་ཤོས་སྤྱུར་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྩེ་ཆེན་ཉེར་བདུན་དང་ཆོས་ཆེན་བདུན་བརྒྱ་སོ་ལྔའི་
 རྣམ་དབྱེ་ཞིབ་རྒྱས་ཤིག་མཛད་ཡོད་པས་ན། ལོ་ཆེན་སྐྱབ་དཔལ་བཅེགས་ནི་པོད་ཀྱི་ཐོ་བྱང་
 དཀར་ཆག་འགོད་པའི་ཤིང་རྩེའི་སྤྱོད་འབྱེད་ཆེན་མོར་ངེས། དེ་བཞིན་སྤྱི་ལོ་དུས་རབས་
 བརྒྱ་གསུམ་པའི་ནང་བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱི་དང་དབུས་པ་སློ་གསལ་བྱང་རྒྱུ་ཡི་ཤིས་
 སྐྱེས་ཀྱིས་དཔལ་སྤར་ཐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་ཐོག་མར་བཀའ་བསྟན་གྱི་རྩེ་ཆེན་
 ཆེན་མོ་གཉིས་སྤྲུལ་སྤྲོས། ཆོས་འཁྱར་རྩི་འཛལ་གྱི་དཀར་ཆག་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་ཞེས་པ་དང་།
 དེ་ལས་བསྐྱེས་པ་བཀའ་འཁྱར་དཀར་ཆག་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཞེས་བྱ་བའི་བཀའ་འཁྱར་དང་།
 བསྟན་འཁྱར་གཉིས་ཀའི་དཀར་ཆག་ལོགས་སྤྲུལ་མཛད་ཡོད། སྤྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱ་བཞི་པ་
 ནས་བཟུང་ཉེ་དུ་ཉེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རིན་ཆེན་གྱུབ་(༡༩༡༠ - ༡༩༤༤) སྐྱེས་.....
 པོད་ཀྱི་མཁས་དབང་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཀར་ཆག་དང་། དཀར་ཆག་གི་བྱང་རབས་
 སྐྱེས་རྒྱ་ཆེར་བཀོད་ནས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་བསྟན་བཅས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་གོ་རིམ་
 དང་། རྣམ་གྲངས། དབྱེ་བ། རྩེ་ཆེན། གཞུང་ཆོད། འཁྱར་བྱང་བར་གྱི་རིམ་པ་མཐའ་དག་
 ལོགས་པར་འབྱེད་པའི་པོད་ཀྱི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞུགས་བྱང་སྤྱི་ལོ་ཅིག་ཆགས་.....

ཡོད་དོ།

ཡིན་ན་ཡང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་དཀར་ཆག་གི་གོ་དོན་ལ་ཐུན་མོང་གི་སྒྲ་བཤད་
ཅིག་གྲུབ་ཟེད་པས། རེད་ཅག་གིས་དབྱེད་ན་དཀར་ཆག་ཅེས་པ་ལ་སྒྲ་ཡངས་དོག་གི་འཇུག་
པ་བཞི་ཡོད་དེ། སྒྲ་དོག་པའི་དོག་པ་ལྟར་ན་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་བསྟན་བཅས་དག་གི་
དཔེ་སྟོན་དང་། ཡང་ན་ས་བཅད། ཆོས་ཆོན། བཅོམ་བྱུང་སྟགས་ཀྱི་གོ་རིམ་སྟབས་བདེར་
འགོད་པའི་སྟོན་ཡིག་ཙམ་ཞིག་ལ་འཇུག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། བསྟན་བཅས་གང་ཤུང་གི་སྟོན་བྱུང་
དཀར་ཆག་འགོད་པའི་དཔེ་སྟོན་ལྟ་བུ། སྒྲ་དོག་པའི་ཡངས་པ་ལྟར་ན་གང་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་
རིག་པའི་གནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཞུགས་བྱུང་གི་སྟེ་ཆོན་དབྱེ་བསྐྱེད་སྟོན་ས་བཅད་དང་།
ཆོས་ཆོན། བཅོམ་བྱུང་། དབྱེ་བ། སྟེ་ཆོན། གཞུང་ཆོད། འཕྱར་བྱུང་སྟགས་ཀྱི་ནམ་གངས་མ་
འདྲེས་པར་གོ་རིམ་མཐར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པ་ལ་ཞིབ་པར་འཇུག་པ་དང་ཉེ་བར་མཁོ་ཞིང་
རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རིགས་གཞུང་སྟེ་ཆོན་གསར་བ་ཞིག་ལ་འཇུག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཏུང་དཀར་
སྟོ་བཟང་འཕྱིན་ལས་མཆོག་གི་«བོད་ཀྱི་དཀར་ཆག་རིག་པ་»དང་སྟུ་ཆོད་དོ་རྗེ་རིན་ཆེན་.....
ཀྱི་«བོད་ཀྱི་ཚུལ་རིགས་ནམ་བཞག་»ལྟ་བུ། སྒྲ་ཡངས་པའི་དོག་པ་ལྟར་ན་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བཞུགས་བྱུང་སྒྲིག་ཚུལ་ཏེ་སྒྲིག་བྱ་གསུང་རབ་བསྟན་བཅས་གང་གི་འབྱུང་.....
ཁུངས་དང་། བྱུང་འཕེལ། དཔེ་སྒྲིག་གི་གོ་རིམ། སྒྲིན་བདག །དཀར་ཆག་དངོས་ཀྱི་སྒྲིག་རིམ་
དབྱེ་འབྱེད་སྟགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་བར་མཆོན་པའི་བཞུགས་བྱུང་སྒྲིག་ཚུལ་གྱི་དེབ་ཐེར་ལ་
འཇུག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། བཀའ་འཕྱར་དཀར་ཆག་དང་། བསྟན་འཕྱར་དཀར་ཆག །སྒྲ་
འཕྱར་བཀའ་མའི་བཞུགས་བྱུང་། རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་བཅས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལྟ་བུའོ། སྒྲ་
ཡངས་པའི་ཡངས་པ་ལྟར་ན་ས་གནས་དང་། དཀོན་སྟེ། གནས་རི་འགངས་ཆེན། ཐུགས་རྟེན་
ཆ་ཆེན་སྟགས་ཀྱི་བྱུང་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དེབ་ཐེར་རྒྱུང་བའི་རིགས་ལ་.....
འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན། སྟུ་འབུམ་བུམས་པ་སྤྱིང་གི་དཀར་ཆག་དང་གསེར་གདུང་འཛམ་སྤྱིང་

རྒྱལ་གཅིག་གི་དཀར་ཆག་ལྟ་བུའོ།།

སྒྲོན་བྱོན་མཁས་དབང་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་བསགས་པའི་དཀར་ཆག་བཀོད་
སྒྲིག་སྐྱོར་གྱི་ཉམས་སྦྱང་གསེར་ལས་བྲིན་པ་དག་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བརྒྱུད་དེ། བོད་ཀྱི་
བྱུང་མང་མ་ཡིན་པའི་བཞུགས་བྱང་སྒྲིག་ཚུལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་གྲུབ་ཡོད་པ་མ་ཟད།
ཐབས་ལམ་དེ་དག་བེད་སྤྱད་ནས་བསྟན་བཅོས་བསྟངས་གིས་མི་ལངས་པའི་དཀར་ཆག་བསྟུ་
སྒྲིག་མཛད་པའི་སྤྱི་དྲིན་ལས་བོད་ཆོད་རི་རབ་ཀྱི་གཏོས་དང་མཉམ་ཞིང་། ཆོས་ཚན་རྒྱ་སྐར་
གྱི་གྲངས་ལས་བཀལ་བའི་གསུང་རབ་བསྟན་བཅོས་དག་ད་ལྟའི་བར་དུ་བཞུགས་ཏེ་ད་དུང་
ཀྱན་གྱི་མིག་ལས་དུ་སྤྱང་བྱུང་པའང་བོད་ཀྱི་བྱུང་མང་མ་ཡིན་པའི་བཞུགས་བྱང་སྒྲིག་ཚུལ་
གྱི་སྤྱགས་རྗེ་ལས་གྲུབ་པས་བོད་ཀྱི་སློལ་རྒྱལ་རིག་གནས་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་བའི་ལས་དོན་ལ་
བྱས་རྗེས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པ་བཞག་ཡོད་དོ།།

ཡིན་ན་ཡང་། དེང་རབས་དཀར་ཆག་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བརྟག་དཔྱད་
ལེགས་པར་བཏང་ཆོ། བོད་ཀྱི་བྱུང་མང་མ་ཡིན་པའི་བཞུགས་བྱང་སྒྲིག་ཚུལ་གྱིས་གསུང་
རབ་བསྟན་བཅོས་དག་ལ་བདག་ཉེར་དོད་མ་གྱི་ལུས་པ་ཅམ་ཐོན་ཡོད་པ་ལས་དཀར་ཆག་
རིག་པའི་མ་ལག་གསར་བཞེངས་དང་། དེའི་བྱུང་ཁོངས་ཀྱི་རིག་ཚན་རེ་རེ་ལ་རིག་པའི་
གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བརྟག་དཔྱད་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་བྱུང་ཡོད་པ་ནི། དུང་
དཀར་སློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་གི་«བོད་ཀྱི་དཀར་ཆག་རིག་པ»ཞེས་བྱ་བ་དང་། ལྷ་
ཆང་རྩོམ་རིན་ཆེན་གྱི་«བོད་ཀྱི་ཚུལ་རིགས་རྣམས་བཞག་»ཞེས་བྱ་བ། དག་དབང་ཆེ་དཔག་
དང་། བསོད་ནམས་ཆེ་དབང་། བཀྲས་སྐྱོར་སློ་བཟང་བསྟན་རྒྱས་བཅས་ཀྱིས་མཛད་པའི་
«བོད་ཀྱི་དཀར་ཆག་རིག་པའི་ལག་དེབ»ཞེས་བྱ་བ་བཅས་ཡིན། གོང་བཀོད་བཙམས་ཆས་
འདི་དག་གིས་རང་རྒྱ་བྱུང་པའི་རིག་གཞུང་གི་ཆོན་གསར་བ་ཞིག་གི་ཆ་ནས་བོད་སྤྱི་རབས་
ཀྱི་བྱུང་མཁའ་ཆོགས་པའི་བཞུགས་བྱང་སྒྲིག་ཚུལ་གྱི་ཉམས་སྦྱང་ཐམས་ཅད་སྤྱགས་བསྟུས་……

གང་ལེགས་བྱས་ཏེ་དེང་སྐབས་གསར་དུ་དར་བའི་དཀར་ཆག་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་……
ལེགས་ཆས་ཟུར་བརྒྱན་གནང་ནས་བརྟག་དབྱུང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་……
འདྲོད་དོ།

དེར་བརྟེན། སྤྱིར་གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་སྐུ་རྒྱུན་རིག་གནས་འཛིན་སྐྱོང་སྒེལ་གསུམ་གྱི་
བྱ་བཞག་ལ་རང་ངོས་ཀྱི་རྣམ་ཐུགས་འབྲལ་བ་དང་། སྐོས་སུ་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བོད་ཀྱི་
གསུང་རབ་བསྟན་བཅས་དག་གི་བཞུགས་བྱང་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་དཀར་ཆག་རིག་པའི་དཔེ་རྒྱུན་……
སྤྱི་ཚུལ་དང་དར་སྒེལ་དུ་གཏོང་བ། ལྷག་པར་དུ་བཞུགས་བྱང་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་རིག་ཆོན་
གསར་བ་འཇུགས་སྤྱན་དང་ཆེད་ལས་མི་སྣ་གས་སྐྱོང་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ཀླན་སྐྱོང་གིས་ཡོངས་
སུ་བསྐྱལ་ཏེ། དེང་གངས་ཅན་གཙུག་ལག་ལོ་རྒྱུ་ལོ་བྱང་ཞེས་བྱ་བའི་ཞིབ་འཇུག་ལས་
ཁུངས་འདི་བཙུགས་པ་ནས་བཟུང་མདོ་དབྱུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་གཅས་པའི་……
རྒྱལ་ཁབ་ཁྱི་ནང་ཀླན་ནས་འཛོལ་བསྐྱ་སྤྱི་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་སྒེལ་བའི་མཐར་བོད་……
ཡིག་གནའ་དཔེ་པོ་ཏི་ཁྱི་ཕྱག་གཅིག་ཙམ་ལག་སོན་བྱང་བ་ལས་ལེགས་པར་བདམས་པ་སྟེ།
«བོད་ཀྱི་གསུང་རབ་བཞུགས་བྱང་གི་བྱང་རབས་དཔེ་ཆོགས་འཕུལ་གྱི་མེ་ལོང་»ཞེས་བའི་……
དཔེ་ཆོགས་ཆེན་པོ་འདི་ཀ་ལོ་རེར་བསྐྱུད་མར་དཔེ་རྒྱུན་བྱས་ཏེ། མཇུག་མཐར་ཅིས་འཁོར་
དུ་གཏགས་པའི་ཡིག་ཆང་གང་འོད་ལྡེར་གྱི་ནམ་པར་ལབ་པའི་སྐོག་རྒྱལ་བསྟན་བཅས་དང་……
བཅས་བསྐྱེམས་པའི་དེབ་བྱངས་བརྒྱ་ལྷག་འདུས་པའི་དཔེ་ཆོགས་འབྲུབ་པར་བཅོན་པའི་……
རྒྱས་འགོད་བྱས་ཡོད་པས་ན། ཐེངས་འདི་ནི་དཔེ་ཆོགས་སྤྱི་དེབ་བྱངས་གཉིས་པ་སྟེ་«རིན་
ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་བཞུགས་བྱང་དཀར་ཆག»ཅེས་བྱ་བ་ཡིན། རྗེས་མར་ལུ་འབྱུང་
ནས་«བཀར་འབྱུར་དཀར་ཆག»ཅེས་བྱ་བ་དང་། «བསྟན་འབྱུར་དཀར་ཆག»ཅེས་བྱ་བ་
དང་། «རྟིང་མ་རྒྱུད་འབྲུམ་གྱི་དཀར་ཆག»ཅེས་བྱ་བ་སོགས་ལོ་རེར་བསྐྱུད་མར་ཚོམ་སྤྱི་ག་
དཔེ་རྒྱུན་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་པས། གཟུ་བོར་གནས་པའི་མཁས་དབང་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུ་སྐྱོར་དང་

རྩལ་ལ་ལ་གནང་བར་སྤྱད་ཆེ་ཞེས་ཞུ།

མཆོག་མཐར་ཆེད་དུ་ཞུ་བར་བྱ་བ་ནི། རེད་ཅག་ལ་གནང་ཚུལ་དག་གིས་དང་། བར་
སྤྱད་ཀྱི་ཉམས་སྦྱང་ཞན་ཅིང་ཚུལ་གྱིས་པར་ཞུ་བཀྱི་བའི་ཆུ་ཚད་དམའ་ལ། དུས་ཚད་ཀྱིས་
གཏུག་ཅིང་ལས་བྱེད་ཆེ་བ་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱད་དབང་གིས་དཔེ་ཆ་ལ་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱད་མ་ཆེད་.....
པའི་ནོར་འབྱུང་གི་ཆ་གང་མང་ཡོད་པའི་ཡིན་པས། རྩལ་ཆེད་སྤྱད་པ་པོ་ནམ་པས་ཡོ་སྤྱད་གི་
དགོངས་འཆར་སྤྱད་སྤྱད་གནང་བར་འཇུག་ཞུ།

ཞེས་སྤྱད་ཅུབ་མི་རིགས་སྤྱད་སྤྱད་ཆེན་མོ་གངས་ཅན་
གཙུག་ལག་ནོར་བུའི་པོ་བླ་པ་དུང་། ལྷོ་པའི་ལྷོ་པའི་
ཆོས་ཀྱི་ཉིན་ལ་ངང་ཆང་འབྱུང་སྤྱད་པས་ནས།

འགོ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཚལ་ཏུ་ལུལ་བ་ཟབ་མོ་གཏོར་དང་གཏོར་ཚས་ཀྱི་
བཀའ་བསྟུ་རི་ལྟར་མཛད་པའི་བླ་མ་བ་བརྒྱུད་པ་
མཁའ་འགྲུའི་ཞལ་ལྟར་།

དེ་ཡང་གངས་ཅན་གྱི་སྤངས་འདིར་སྟོན་པ་ལྟར་པའི་ཞལ་ཚབ་མཁན་སྟོབ་ཚས་གསུམ་
དང་འཇིག་རྟེན་མིག་གྱུར་ཡོ་པའི་རྣམས་ཞལ་འཛོམས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཏུན་པ་ཉིན་མོ་
ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པའི་སྤྱི་འཇུག་རྟེན་མའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ་བཀའ་
འཁོར་ཡོ་གསུམ་དགོངས་འབྲེལ་དང་བཅས་པ་རྣམས་བསྟུར་འབྲེལ་འཆད་ཉན་གྱིས་གཏན་
ལ་ཐབ་པ་དང་། བྱི་རྒྱུད་ཞེ་གསུམ་གྱི་དགོངས་འབྲེལ་མན་ངག་དང་བཅས་པའང་སྤྱི་འཇུག་
ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་མོད། འདིར་སྐབས་སུ་བབས་པའི་བརྒྱུད་བྱ་ནི་གསང་སྔགས་རྩི་ཐེག་
པའི་ནང་གི་རྒྱུད་ལ་སྤྱི་འཇུག་པའི་ལུགས་སུ་རིང་བརྒྱུད་བཀའ་མ་དང་། ཉེ་བརྒྱུད་གཏོར་མ།
ཟབ་མོ་དག་སྤང་གི་བརྒྱུད་པའི་ཚས་ཞེ་སྟེ་བབས་སོ་ཆེན་པོ་གསུམ་ཏུ་སྤྱད་པར་མཛད་པའི་
གཉིས་པ་ཟབ་མོ་གཏོར་མའི་རྣམ་གཞག་ཡིན་ནོ།

དང་པོ། ཟབ་མོ་གཏོར་དང་གཏོར་ཚས་སྦྱར་བཤད་པ།

སྦྱར་གཏོར་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་འདིའི་དོན་ནི་མཛོད་དང་། རོ་བོ་ནི་ཟད་མི་ཤེས་པ་དང་།
མཚོན་དཔེ་ནི་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ལྟ་བུར་འཇུག་ཅིང་། བྱི་བྲག་གཏོར་མ་ཞེས་པ་ནི་གཙ་པོ་
གཏོར་ནས་སྤངས་པའི་དམ་ཁྲས་ཚས་དང་ནོར་མོགས་སུ་གསུང་སྟགས་ཀྱི་རྟེན་ཁྱད་པར་བ་
ལ་གོ་དགོས། གཏོར་གྱི་དབྱེ་བ་ཞིབ་ཏུ་བྱེ་ན་གསང་གཏོར། ཟབ་གཏོར། སྟགས་གཏོར།
དགོངས་གཏོར། རྣམ་གཏོར། སྤྱི་གཏོར། གཏོར་ཐུན། གཏོར་སྦྱོན། གཏོར་ཐོང་གཏོར། རྩི་

གཏེར་རྒྱ་དང་། སྤུངས་རྒྱ། གསང་རྒྱ། གཏེར་གནས་ཟབ་རྒྱ། གཏེར་རྒྱ་བཅས་ནམ་པ་ལྟ་དང་
 བཅས་(པར་བཀའ་ཐང་)༡ རུ་གསལ་བར་བསྟན་ཡོད། ཅན་དོན་ནི། (ལས་འཁྲུག་གཏེར་
 བརྒྱད་ཀྱི་ནམ་བཤད་) རུ་“གཏེར་ཚོས་ཀྱི་རིགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་མང་ཤོས་ནི་སྤྱོད་……
 རྩོགས་ཐུགས་གསུམ་སྟེ། དེ་གསུམ་མ་ཚང་ན་གཏེར་ཆེན་མིན་ཞེས་གསུམ་པ་ལྟར་གཏེར་
 ཆེན་ཐམས་ཅད་ལ་གསུམ་ཀ་ཚང་བར་བཞུགས་ཤིང་། གཏེར་སྟན་ལའང་གསུམ་པོའི་གང་
 རུང་རེ་མེད་པ་ཆེར་མི་སྤྲོད་པའི་ཕྱིར་རོ།” ཞེས་བཞེད་ཅིང་། འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུངས་
 དབང་པོའི་(གསང་སྟགས་གསར་རྩིང་གི་གདན་རབས་)༢ རུ་“དེ་ཡང་གང་ཟག་གཅིག་……
 འཚང་རྒྱ་བའི་ལམ་ཚང་ལ་མ་ནོར་བར་སྟན་པ་གཏེར་ཆེན་། གཞན་ཡང་ལས་ཚོགས་སྟན་ཏེ་
 རེ་ཅམ་སྟན་པ་ལ་གཏེར་སྟན་ཞེས་གཏེར་བདག་སྤྱིང་པས་བཞེད་དེ། སྤུངས་ནི་མངའ་བདག་
 ཉང་ཡབ་སྤུངས་དང་ཕྱི་མ་ནི་སྤུངས་ལྟན་ཀྱིས་པ་གཏེར་སྟན་ལྟ་བུར་འཛིག་”ཅེས་གཏེར་གྱི་ཆེ་
 བའི་ནམ་གངས་ཀྱི་དབྱེ་སྟོན་ཅི་རིགས་ཡོད་པར་ངེས། ག་བདེའི་དེང་སྐབས་ཀྱི་རིག་པའི་ནམ་
 གཞན་གི་དབང་རུ་བཤད་ན་བྱང་རྒྱུ་མདོ་སྟགས་ཀྱི་རྒྱ་དང་སྤྱོད་གསང་སྟགས་ཀྱི་འབྲས་
 ཏུའི་ཐེག་པ་གཙོ་བྱས་པའི་སྟན་མིན་ནང་དོན་རིག་པའི་སྐྱར་དང་། སྟན་ཅིས་གསོ་དབྱང་
 དང་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཀྱི་བཟོ་རིག་སྟགས་འདུས་པའི་སྟན་མོང་སྤུངས་ལྟན་རྩིས་སུ་འཛིན་
 པའི་སྐྱར་། གཏེར་གྱི་ཁ་བྱང་དང་། ཤོག་མེར་སྟངས་རུ་འགོད་ཚུལ། གཏེར་དཔེ་འདོན་ལུགས།
 གཏེར་ཤོག་གི་དཔེ་དཔང་ཚད་ལྡན་ཡོད་མེད་བརྟག་ཐབས་སྟགས་དཀར་ཆག་རིག་པའི་……
 སྐྱར་། མདོས་གཏོ་དང་། མཁྱེད་དབྱང་། མ་འོངས་ལུང་བསྟན་སྟགས་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་ཆོག་
 ཕྱག་ལེན་གྱི་སྐྱར་། ས་འགྲུལ་སྟགས་སྤྱང་བ་སྟོན་ཆོགས་དང་། ལོར་སྟགས་འཕེལ་ལུགས། ལོ་
 ཏོག་ཕན་བྱེད་། ལོར་སྟབ་ལ་སྟགས་འཛིག་རྟེན་ཆུན་པོར་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རོང་འབྲོག་གི་ས་
 ཆོས་བྱེད་ཐབས་སྟགས་སྟོན་ཆོགས་ཤིག་བཞུགས་ཡོད་དོ།

① མི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་གིས་བསྟན་པའི་(པར་བཀའ་ཐང་) གི་ཤོག་ངོས་༥༤ནས་༥༥དབར་གསལ།
 ② ༡༠༠༥ལོར་མི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་གིས་བསྟན་པའི་(རྩ་བུ་འཛིགས་མེད་བསྟན་ཉིད་གསུང་འབྲས་) ཡོད་གཉིས་པའི་ཤོག་ངོས་༤༩ ཉན་སྐད་དབར་གསལ།
 ③ ༡༩༥༩ལོར་མི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་གིས་བསྟན་པའི་(འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུངས་པོའི་གསང་ཚོམ་གཅིག་སྟེན་གསལ།) གི་ཤོག་ངོས་༤༠ ཉིད་གསལ།

གཏང་ཆུ་སད་བྱེད་ཀྱི་གཙུག་པོ་བད་ཡིག་གི་གནས་ཚུན་དངོས་གཏོར་ཡིག་ལ་མཚན་.....
 ནའང་ཡིག་རིགས་དང་། རོ་སྒྲོན། གཏོར་ཤོག་ལ་འགོད་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྒྲིན་ནས་དབྱེ་བ་སྣ་
 ཚོགས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། ཡིག་རིགས་ལ་མཁའ་འགྲོའི་ཡི་གེ་ཡིན་མིན་གྱི་ཐད་ནས་ལཱ་དང་།
 མཚུ། བོད་ཡིག་རྒྱུ་བ་བཤད། ཐང་ཡིག་སྤངས་ཡིག་བཟུར་ཡིག་ལྷུ་ཡིག་སྤངས་ཡིག་མཁའ་
 བཅེགས། ཐེག་ལའི་ཡི་གེ། འབྲེལ་ཆེན། འབྲེལ་ཆུང་སོགས་ཅི་རིགས་བཞུགས་མོད། ཤ་
 གཟུགས་པ་བཟུ་ཤིས་ནམ་ཆུལ་གྱི། གཏོར་མའི་ལོ་རྒྱུས་དཔག་བསམ་རབ་རྒྱས་དང་། རྟག་
 སྐར་མཁའ་མཚོག་དག་དབང་སྒོ་སྒོས་གྱི། སྤུངས་རྒྱུ་རྒྱུ་མ་བཟུའ་གཏོར་དག་སྤངས་གདན་.....
 རབས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་ཆེན་མོ་དོ་མཚར་གཏམ་གྱི་རྩ་མཚོ། (བོད་འདིའི་ནང་ཏུ་.....
 གཏོར་མའི་སྒྲིན་རམ་གདན་རབས་སྒྲིན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས།) རོ་བྱུ་འཇིགས་མེད་བཟུན་པའི་ཉི་
 མའི། ལས་འཕྲོ་གཏོར་བཟུད་ཀྱི་ནམ་བཤད་ཏུང་གསལ་དོ་མཚར་རྒྱ་མཚོ། སོགས་སུ་རྒྱས་.....
 བཤད་གནང་ཡོད་པས་འདིར་ཆོག་ཆོགས་སྤངས་པའི་ངལ་བ་མ་བཟུས་སོ།

གཉིས་པ། གཏོར་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་ཁྱད་སྤྲེལ་བཟུག་པ།

ཐུའུ་བཟུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི། ཐུའུ་བཟུན་གྱུ་མཐའ་ཏུ་“སྤྱིར་གཏོར་ཆོས་རྒྱ་གར་.....
 ཏུའང་བྱུང་ཞིང་། བོད་ཀྱི་གྱུ་མཐའ་གཞན་ལའང་ཡོད་པས་གཏོར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་
 མའི་ཆོས་སུ་བྱེད་པ་ནི་ཐོས་རྒྱ་ཆུང་བའི་སྒྲིན་ནོ། །གཏོར་སྒྲིན་ཏུ་གྲགས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་
 རང་གིས་བཅོས་ནས་སྤངས་ཏེ་བཏོན་པའི་བཟུས་མའང་ཡོད་མོད་ཀྱང་། རམ་དག་ཡིན་པའི་
 ཀྱང་ཆོས་མང་བས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྒྲིན་མི་ཏུང་དོ་།”^① ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱིར་ཟབ་མོ་
 གཏོར་ཆོས་ནི་ས་དགེ་བཟུའ་རྒྱུ་སོགས་བོད་ཀྱི་གྱུ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ལ་དར་ཡོད་པར་མ་
 ཟད། བཟུའ་གདམས་བཟུན་པའི་མེས་པོ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་དང་། ས་སྤྱི་གོང་མ་ནམ་ལུང་།

① ༡༩༩༡ལོར་ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སློབ་ཁང་གིས་བཟུན་པའི། (ཐུའུ་བཟུན་གྱུ་མཐའི།) ཤོག་ངོས་༤༩ཉིང་གསལ།